

Národní technické muzeum
Archiv Národního technického muzea

Nováček Prokop

(1908-1964 ((1997))

Inventář

NAD č. 832
evidenční pomůcka č. 318

PhDr. Zdeněk Vácha
Praha 2012

Prokop Nováček (13.04.1877 - 28.01.1966)

Sochař, cizelér, šperkař, malíř. Člen SVU Mánes (1897 - 1901).

Prokop Nováček se narodil 13. dubna 1877 v Nové Pace, kde vychodil obecnou a následně i měšťanskou školu. V letech 1891-1898 studoval na c. k. Uměleckoprůmyslové škole v Praze, kde mezi jeho pedagogy patřili např. Josef Václav Myslbek (jako jeho žák se měl podílet i na odlévání sochy sv. Václava na pražském Václavském náměstí), Celda Klouček či E. Novák.

Po absolvování v roce 1898 pracoval v Schifauerově slévárně v Klatovech. Následně od konce 1898 do března 1899 tvořil za stipendium a plat ministerstva na c. k. uměleckoprůmyslové škole v Praze předměty pro Světovou výstavu v Paříži (1900). V letech 1899-1900 byl na pracovní cestě v Mnichově a Paříži, kde pracoval v cizelérských ateliérech.

V květnu 1900 založil vlastní „dílnu na kovový umělecký průmysl“, kterou od 1. října 1900 vedl společně s Frantou Anýžem. Společná práce (signovaná „AN“) trvala do května 1902, kdy se osamostatnil. Původní dílnu nechal Anýžovi a sám vytvořil dílnu především na cizelované šperky ve Světlé nad Sázavou. V květnu následujícího roku přestěhoval svou dílnu do Vídně, neboť zjistil, že v tomto oboru je práce na malém městě nereálná. V roce 1904 (únor-listopad) opět pracovně pobýval v Paříži. Jak ve Vídni, tak v Paříži zjistil, že poptávka po cizelovaných špercích upadá a pokud chce zůstat v oboru, bude se muset přeorientovat na tvorbu šperků s drahokamy a polodrahokamy. V listopadu 1904 se vrátil do Prahy, kde si zařídil uměleckoprůmyslový ateliér. V ateliéru, který provozoval až do prosince 1905, odléval práce i jiných sochařů.

Na základě výnosu c. k. ministerstva kultu a vyučování z 5. 12. 1905 byl jmenován zástupcem prof. Stránského na c. k. odborné škole pro umělecké zámečnictví (pozdější Střední odborné škole pro umělecko-průmyslové zpracování kovů) v Hradci Králové, kde tak začal vyučovat cizelování, tepání a modelování. Postupně byl na této škole jmenován externím učitelem (výnosem z 9. 10. 1906), výpomocným učitelem (výnosem z 1. 8. 1907), učitelem IX. hodnostní třídy (výnosem z 12. 9. 1908). Po rozšíření školy o odbor klempířský učil také rýsování, deskriptivní geometrii a kreslení. Vedl také veřejné kurzy cizelérské pro amatéry a po I. světové válce také kurs cizelérský pro vojáky-invalidy. Do roku 1922 učil modelování v měsíčních kurzech učitelů obecných a měšťanských škol v Hradci Králové.

Vystaveny jeho práce na Světové výstavě v Paříži 1900. Účastnil se výstav spolku „Mánes“, vánoční výstavy v Umělecko-průmyslovém muzeu (1900); výstava rakouského uměleckého průmyslu v Londýně (1902), vánoční výstavy c. k. rakouského muzea pro umění a průmysl ve Vídni (1903) či v Hradci Králové (1907).

Po odchodu do výslužby se věnoval modelování a tepání portrétů, plaket apod. Slábnoucí zrak mu zamezil další práci v této oblasti, přesto se ještě v roce 1965 zúčastnil soutěže na návrh

československé pětikoruny. Vzhledem k tomu, že vedle činnosti umělecko-výtvarné projevoval Prokop Nováček zájem o různé obory technické a navrhoval různá zlepšení ve více technických oborech (cyklistika, optika, vytápění, vodní sport), mohl se více věnovat této oblasti. Na několik z těchto zlepšení obdržel i patenty: dvojité váhy na závěsné závaží, nosič břemene, plovací přístroj, topné těleso, jízdní kolo, stojánek na jízdní kolo, pojistná matice na spojování kolejnic aj.

Měl zájem o letectví, již v roce 1908 měl přednášku na toto téma v hradeckém divadle, při níž bylo promítnuto 80 snímků.

Měl rád zpěv a v Hradci Králové založil 1908 společně s ostatními zájemci pěvecký kroužek tzv. Nepasických pěvců.

Prokop Nováček zemřel 28. ledna 1966 v Hradci Králové ve stáří 89 let.

2. Vývoj a dějiny fondu

Torzo osobní pozůstalosti předal do Archivu NTM 18. července 1995 pracovník odd. hornictví a hutnictví Dr. Miloš Zárybnický. Osud archiválií z doby před jejich předáním do Archivu NTM není znám.

3. Archivní charakteristika fondu

Torzo archivní pozůstalosti bylo uspořádáno v souladu s platnou metodikou pro pořádání osobních fondů.¹ Fyzický stav archiválií je až na drobné nedostatky (potrhaní papíru) velmi dobrý. Při inventarizaci nebyla prováděna vnitřní skartace.

4. Stručný rozbor obsahu fondu

Torzo osobní pozůstalosti zachycuje tematicky velmi úzkou a specifickou část tvorby Prokopa Nováčka. Kromě životopisu (I. c), inv. č. 1) a ilustračního materiálu (V. e), inv. č. 13-14) dokládají všechny ostatní dokumenty (II+III, inv. č. 2-12) pouze jeho vynálezeckou a zlepšovatelenskou činnost.

5. Záznam o uspořádání fondu

Fond pořádal a inventářem s rejstříky opatřil v srpnu 2011 a v únoru 2012 PhDr. Zdeněk Vácha. Archivní pomůcka byla schválena dne 23. 7. 2012 vedoucím Archivu NTM PhDr. Zdeňkem Váchou.

¹ Ederová Radka – Podaný Václav, K problematice osobních archivních fondů, SAP 34/1984, s. 310-350. Zároveň bylo přihlédnuto k pořádacímu schématu pro pořádání osobních pozůstalostí, vypracovanému pracovníky A NTM.

inv. č.	sign.	obsah	ks.	datace.	k. č.
	I.	Životopisný materiál			
	I. c)	<i>Autobiografie, paměti, deníky, diáře</i>			
1	I. c)	Curriculum vitae. Rukopis, 4 strany.	1	po 1908	1
	II.	Korespondence			
	II. b)	<i>Korespondence osobní</i>			
2	II. b)	Streda Joseph (3+2/0), součástí korespondence jsou 2 paré smlouvy mezi P. N. a J. S. ohledně zpeněžení patentu na "plovací přístroj"	5	1922-1923	1
	II. c)	<i>Korespondence úřední</i>			
3	II. c)	Krajský národní výbor Hradec Králové - odbor pro výstavbu (1/0)	1	1960	1
4	II. c)	Ministerstvo národní obrany (2/0)	2	1922, 1926	1
5	II. c)	Ministerstvo školství a kultury (1/1) - soutěž LTZ - snaha o uplatnění vynálezu plovacího přístroje	2	1963	1
6	II. c)	Mostní prapor Bratislava (2+2/0) - součástí korespondence jsou 2 paré posudku na plovací přístroj čs. patent č. 11749	4	1924	1
7	II. c)	Sportovní technické potřeby Praha, n. p. (0/1) - nabídka vynálezů (plovací přístroj, nosič břemen)	1	1964	1
	III.	Odborná, vědecká, literární a umělecká činnost			
	III. d)	<i>Projekty, patenty, vynálezy, návrhy</i>			
8	III. d)	Dvojitě vázy závěsné na konzole (Hängegewichtswage): - nákresy vah (1 tuží na průklepovém papíru, 1 modrák), 2 ks, 1916; - strojopis patentní žádosti, 6+1 list, 1918/1919, druhotně použita v roce 1954; - Patent-Urkunde No. 77882 Deutschösterreich, 2 listy, 25. 8. 1919; - Patentschrift Nr. 77882, 3 listy s 1 nákresem, 1919.	5	1916-1919 (1954)	1
9	III. d)	Jízdní kolo: - strojopis s rukopisnými dodatky, 3 listy, nedatováno; - nákres tuží na plátně (přihlášeno k patentování, spisová značka P796-36), 1 list, nedatováno; - Jak zdokonaliti jízdní kolo? Určeno redakci časopisu "Cyklista" v Praze; Strojopis, 4 listy, 1943. (DEJ Rukopis)	3	1943, s. d.	1
10	III. d)	Kouřové výhřevné těleso/radiator: - text Radiator. Strojopis textu a rukopisný nákres, 5+1 listů, 1946; - obrazová příloha (rukopisný nákres) k patentní žádosti č. 11188, 1946 - patentová přihláška č. 11744 (spis P3273/1946/6), strojopis textu a rukopisný nákres, 5+1 listů, 1946; - patentová přihláška č. 17057 (spis P3273/1946/6), strojopis, 2 listy, 1946; - přepracovaný text přihlášky č. 17057 (spis P3273/1946/6), strojopis, 3 listy, 1948; - změna patentových nároků (spis P3273/1946/6), strojopis, 1 list, 1948; - změna popisu a patentových nároků (spis P3273/1946/6), strojopis, 1 list, 1948?; - patentová listina č. 77676, 2 listy, 11. 5. 1949; - patentový spis 77676, tisk, 1 list textu + 1 obrázek, 11. 5. 1949; - Radiator. Ohlášen k patentování. Strojopis, 2 listy; s. d.;	10	1946-1949, s. d.	1
11	III. d)	Plovací přístroj: - patentová žádost (?) č. 26650, 5 listů rukopisu, 1921?; - patentová žádost (?) č. 22668, 6 listů rukopisu + 2 nákresy patentů (1 kresba tuší na čtvrtce, 1 modrák), s. d.; - text+nákresy, 5 listů rukopisu + 2 listy modráků, 1922; - patentová listina č. 11749, 2 listy textu, 4. 10. 1923; - patentový spis č. 11749, tisk, 1 list textu + 2 listy nákres, 10. 12. 1923; - Opuštěné plovárny. Novinový výstřižek z neidentifikovaných novin, 1 ks,	6	1921-1926, s. d.	1

inv. č. sign.	obsah	ks.	datace.	k. č.
	cca 1926. (více viz i korespondence)			
12	III. f) <i>Pomocný a přípravný materiál</i> III. f) Pomocný materiál k patentu "radiátor": - Hempelmann Otto: Einrichtung zum Reinigen eines Rauchheizkörpers durch Abkratzen, Patentschrift Nr. 716446 Deutsches Reich, 1942. Fotokopie, 3 listy; - ?, Patentschrift Nr. 583944 Deutsches Reich, s. d., Fotokopie, 1 list.	2	1942, s. d.	1
	V. Ilustrační materiál o původci			
	V. e) <i>Nekrology, proslovy nad rakví apod.</i>			
13	V. e) Nekrolog/medailon. "Výňatek z Kroniky r. 1963, díl II., která rozšiřuje devátou stat' "Kulturní poměry" o umění v Hradci Králové v r. 1963, ² s. 15-22". Xerox strojopisu, 3+2 listy.	2	1963	1
14	V. e) Vy neznáte Prokopa Nováčka? Xerox textu z Východočeského večerníku, cca 1997.	1	1997?	1

² SOKA Hradec Králové, fond Městský národní výbor, inv. č. 10, kniha 10, s. 15-22.

<i>1. rejstřík věcný</i>	
vynálezy	2-14
<i>2. rejstřík jmenný</i>	
Hempelmann Otto	12
Streda Joseph	2
<i>3. rejstřík institucionální</i>	
Krajský národní výbor, Hradec Králové	
- odbor pro výstavbu	3
Ministerstvo národní obrany, Praha	4
Ministerstvo školství a kultury, Praha	5
Mostní prapor, Bratislava	6
Sportovní technické potřeby, Praha, n. p.	7
<i>4. rejstřík místní</i>	
Bratislava (Slovensko)	6
Hradec Králové, okr. Hradec Králové	3, 13
Londýn (Velká Británie)	2
Praha	7

Název: Nováček Prokop (13. 04. 1877 - 28. 01. 1966)

Časové rozmezí: 1908-1964 (1997)

Počet evidenčních jednotek: 2 (1 rukopis, 1 karton)

Počet inventárních jednotek: 14

Rozsah: 0,1 bm

Datum vytvoření archivní pomůcky: 23. 7. 2012

Archivní fond zpracoval: PhDr. Zdeněk Vácha

Archivní pomůcku sestavil: PhDr. Zdeněk Vácha

Počet stran archivní pomůcky: 5

Schválil archivní pomůcku: PhDr. Zdeněk Vácha, 23. 7. 2012

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012-2013.

datum provedení GI: 26. 5. 2014

výčet ověřených a nově zjištěných evidenčních jednotek:

-kartony: 1 (1908-1963 (1997)) – inv. č. 1-14

-celkový počet (dílčích) evidenčních jednotek: 1

ověřená metráž archiválií: 0,1 bm